Lietas arhīva Nr. A42-00758-24/36
ECLI:LV:ADRJJTN:2024:0229.A420249923.5.S

Administratīvā rajona tiesa
Jelgavas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Jelgavā 2024. gada 29. februārī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese S. Ozola,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc pieteicēja /pers. A/ pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu turpināts sniegt palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs ar 2023. gada 10. maija iesniegumu vērsās /Nosaukums A/ (turpmāk – komisija) ar lūgumu pagarināt dzīvojamās telpas /dzīvoklis/, (turpmāk – dzīvoklis) īres līgumu.

Ar komisijas 2023. gada 20. jūnija lēmumu Nr. 7/6.5. (turpmāk – komisijas lēmums) atteikts ar pieteicēju pagarināt pašvaldības dzīvokļa īres līgumu un reģistrēt pieteicēju pašvaldības dzīvojamo telpu izīrēšanas palīdzības reģistros, kā arī uzdots pieteicējam kopā ar citām iemitinātajām personām atbrīvot dzīvokli un nodot to /Nosaukums B/ 30 dienu laikā no lēmuma pieņemšanas dienas.

Pieteicējs komisijas lēmumu apstrīdēja /iestāde/, norādot, ka viņš nav zaudējis tiesības uz pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā saskaņā ar likumu "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" (turpmāk arī – likums).

[2] Ar /iestāde/ 2023. gada 28. septembra lēmumu Nr. 10/41 (turpmāk – domes lēmums) komisijas lēmums atstāts negrozīts. Domes lēmuma pamatojumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] Īres līgums ar pieteicēju netika pagarināts un pašvaldība jau kopš 2021. gada pieteicējam norādīja par pienākumu atbrīvot attiecīgo pašvaldības dzīvokli.

Pieteicēja norādītais, ka viņam vēl aizvien pienākas un ir nepieciešama pašvaldības palīdzība dzīvokļa jautājumu risināšanā kā personai, kura ugunsgrēka rezultātā zaudējusi dzīvesvietu, netika atzīta par neatliekamu palīdzību (tā ir sniedzama īslaicīgi), un tādas tiesības neizriet ne no tiesību normu teksta, ne jēgas, ne saistībā ar citām tiesību normām.

Norādīta atsauce uz Administratīvās apgabaltiesas 2023. gada 30. marta spriedumu lietā Nr. /lietas numurs/ (turpmāk – apgabaltiesas spriedums), kurā atzīts, ka pašvaldība jau ir izpildījusi no likuma 13. panta pirmās daļas 1. punkta un 13. panta ceturtās daļas 1. punkta "a" apakšpunkta izrietošo pienākumu izīrēt pieteicējam pašvaldībai piederošu dzīvokli. Pašvaldības pienākums palīdzēt personai pastāv tiktāl, ciktāl persona pati nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības. Sociālā palīdzība vienmēr ir tikai subsidiārs sociālā atbalsta avots. Tās vispirms ir pašas personas tiesības un reizē arī pienākums veidot savu dzīvi un labklājību.

[2.2] Dzīvokļa īres līgums ar pieteicēju tika noslēgts līdz 2020. gada 15. februārim un jaunu īres līgumu pieteicējs nav noslēdzis, tādējādi pagaidu dzīvokļa īres līgums ir izbeidzies līdz ar tā termiņa izbeigšanos. Turklāt ar apgabaltiesas spriedumu tika noraidīts pieteicēja pieteikums par pienākuma uzlikšanu pašvaldībai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējam tiktu turpināts sniegt palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā.

Līdz ar to nav pamatots pieteicēja pieņēmums, ka pašvaldības dzīvokļa īres un saņemto pakalpojumu maksājumu nomaksa rada tiesisku pamatojumu lietot dzīvokli, tādējādi uzskatot, ka ir nodibinātas faktiskās īres attiecības ar pašvaldību.

[2.3] Lai saņemtu pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā, ir jākonstatē pieteicēja atbilstība likuma un /pilsēta/ pašvaldības 2022. gada 30. jūnija saistošo noteikumu Nr. 22-18 "/pilsēta/ pašvaldības palīdzības dzīvokļa jautājumu risināšanā sniegšanas kārtība" (turpmāk – saistošie noteikumi) nosacījumiem.

Pieteicējam nav piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas personas statuss, kā arī pieteicējam nav noteikta invaliditāte. Turklāt pieteicējam nav bērnu. Pieteicējs nav pensijas vecuma persona. Tāpat nav konstatējami citi likumā un saistošajos noteikumos minētie priekšnosacījumi pašvaldības palīdzības dzīvokļa jautājumu risināšanā saņemšanai. Bez tam arī pats pieteicējs nav norādījis uz apstākļiem, kas būtu par pamatu pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvokļa jautājumu risināšanā, kas atbilstu likumā un saistošajos noteikumos noteiktajiem priekšnosacījumiem.

Apstāklis, ka pieteicējam ir finansiālas grūtības un veselības problēmas nav priekšnosacījums palīdzības saņemšanai likuma izpratnē. Pieteicējam būtu jāatbilst kādai no likumā un saistošajos noteikumos noteiktām kategorijām un priekšnosacījumiem, lai varētu saņemt pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā.

[2.4] Izvērtējot faktiskos un tiesiskos apstākļus konkrētajā lietā, atzīts, ka pieteicējs neatbilst normatīvajos aktos noteiktajām personu kategorijām, kurām sniedzama pašvaldības palīdzība dzīvokļa jautājumu risināšanā.

[3] Pieteicējs Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu turpināts sniegt palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā. Pieteikumā norādīts turpmākais.

2018. gada 28. janvārī dzīvojamā mājā /adrese/, izcēlās ugunsgrēks, kurā cieta pieteicēja tēvam piederošs dzīvoklis, kurā līdz ugunsgrēkam pieteicējs dzīvoja kopā ar tēvu. Ar komisijas 2018. gada 14. februāra lēmumu pieteicējs un viņa tēvs atzīti par personām, kurām ir sniedzama neatliekama pašvaldības palīdzība notikušā ugunsgrēka dēļ.

Īres līgums sākotnēji tika noslēgts ar pieteicēja tēvu, bet pēc viņa nāves pašvaldības dzīvokļa īres līgums līdz 2020. gada 14. februārim tika noslēgts

ar pieteicēju. Pēc minētā termiņa izbeigšanās, pieteicējs ar iesniegumu vērsās pašvaldībā, lūdzot pagarināt īres līgumu; komisija pieņēma lēmumu par dzīvokļa īres līguma atjaunošanu uz sešiem mēnešiem no 2020. gada 15. februāra. Visu šo laiku pieteicējs turpina lietot dzīvokli, kurš viņam tika nodots lietošanā, maksā īres maksu, kā arī pieteicējam nav parādu par dzīvokļa īri un pakalpojumiem. Visi maksājumi tiek pieņemti un pašvaldība nav cēlusi nekādas pretenzijas pret pieteicēju, līdz ar to starp pieteicēju un pašvaldību pastāv faktiskās īres attiecības. Tādējādi pieteicējs nav zaudējis tiesības uz pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā.

[4] Dome rakstveida paskaidrojumā norāda, ka pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz domes lēmumā ietverto pamatojumu.

Motīvu daļa

[5] Lietā noskaidrojams, vai pieteicējs atbilst normatīvajos aktos noteiktajām personu kategorijām, kurām sniedzama pašvaldības palīdzība dzīvokļa jautājumu risināšanā, un vai pašvaldībai ir pienākums turpināt pieteicējam sniegt palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā.

[6] Personas, kuras ir tiesīgas saņemt palīdzību dzīvojamo telpu (dzīvokļa) jautājumu risināšanā, un kārtība, kādā tiek sniegta palīdzība dzīvokļa jautājumu risināšanā, noteikta likumā "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā".

Likuma "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 2. pantā un 6. panta otrajā daļā noteikts, ka palīdzību pašvaldībā var saņemt šajā likumā noteiktās personas, kuras ar pašvaldības lēmumu atbilstoši šā likuma noteikumiem atzītas par tiesīgām saņemt palīdzību. Dokumentus, kas nepieciešami, lai apliecinātu personas tiesības saņemt palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā, pašvaldība nosaka saistošajos noteikumos.

Saistošajos noteikumos ir noteiktas personas, kuras ir tiesīgas saņemt pašvaldības palīdzību dzīvojamo telpu (dzīvokļa) jautājumu risināšanā, un kārtība kādā tā tiek sniegta, kā arī nosacījumi un termiņi uz kādu slēdzams dzīvojamās telpas īres līgums.

Tātad vispirms personu jāatzīst par tādu, kurai ir tiesības saņemt palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā, un vai tā ir reģistrējama pašvaldības dzīvokļa jautājumu risināšanā sniedzamās palīdzības reģistrā. Proti, pašvaldībai ir pamats lemt par personas atzīšanu par tiesīgu saņemt palīdzību tikai tad, ja personai ir tiesības lūgt šāda veida palīdzību (personai jāatbilst noteiktam statusam).

[7] Likuma 13. panta pirmajā daļā ir paredzēti gadījumi, kuros personām sniedz neatliekamu palīdzību šā likuma 3. panta 1., 2., 3. un 6. punktā noteikto palīdzību veidos: pašvaldībai piederošās vai tās nomātās dzīvojamās telpas izīrēšana, sociālā dzīvokļa izīrēšana, nodrošināšana ar pagaidu dzīvojamo telpu vai vienreizēja pabalsta piešķiršana dzīvojamās telpas vai dzīvojamās mājas remontam.

Atbilstoši likuma 13. panta pirmās daļas 1. punktam pašvaldības sniedz šā likuma 3. panta 1., 2., 3. vai 6. punktā noteikto palīdzību personai, kuras īrētā vai īpašumā esošā dzīvojamā telpa vai dzīvojamā māja ir cietusi terora akta, stihiskas nelaimes, avārijas vai citas katastrofas rezultātā, ja persona šajā dzīvojamā telpā vai dzīvojamā mājā ir deklarējusi savu dzīvesvietu un ja tai attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā nepieder cita dzīvošanai derīga dzīvojamā telpa vai dzīvojamā māja.

Savukārt saskaņā ar likuma "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 13. panta ceturtās daļas 1. punkta "a" apakšpunktu, ja dzīvojamā telpa vai dzīvojamā māja ir pilnīgi vai daļēji gājusi bojā un nav atjaunojama, pašvaldība pieņem lēmumu par tai piederošas vai nomātas dzīvojamās telpas izīrēšanu.

[8] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 153. panta otrajai un trešajai daļai fakts, kurš nodibināts ar spēkā stājušos tiesas spriedumu tā rezolutīvajā daļā, nav no jauna jāpierāda, izskatot administratīvo lietu; fakts, kurš nodibināts ar spēkā stājušos spriedumu tā motīvu daļā, nav no jauna jāpierāda, izskatot administratīvo lietu, kurā piedalās tie paši procesa dalībnieki.

Apgabaltiesas spriedums taisīts lietā, kurā piedalījās tie paši procesa dalībnieki (pieteicējs un iestāde) par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata (par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu turpināts sniegt palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā).

Līdz ar to tiesa, izskatot šo lietu, atsauksies uz apgabaltiesas sprieduma motīvu daļā pierādītajiem faktiem, kuri ir noskaidroti un nodibināti ar pārbaudītiem pierādījumiem, kā arī ņems vērā apgabaltiesas sprieduma rezolutīvajā daļā nodibināto faktu (prasības pamatotību).

[9] No lietas materiāliem (apgabaltiesas spriedums, *lietas 38.–43. lapa*) konstatējams, ka jau ar komisijas 2018. gada 14. februāra lēmumu tika nolemts neatliekamā gadījumā izīrēt pieteicēja tēvam kopā ar pieteicēju pašvaldības dzīvokli uz vienu gadu, un ar pieteicēja tēvu 2018. gada 14. februārī tika noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums līdz 2019. gada 14. februārim; 2019. gada 18. jūlijā ar pieteicēju tika noslēgts dzīvokļa īres līgums līdz 2020. gada 15. februārim; 2020. gada 18. martā pēc pieteicēja lūguma dzīvokļa īres līguma termiņš pagarināts uz sešiem mēnešiem (no 2020. gada 15. februāra). Savukārt ar komisijas 2021. gada 17. februāra lēmumu (ar domes 2021. gada 29. aprīļa lēmumu komisijas lēmums atstāts negrozīts) pieteicējam tika atteikts pagarināt dzīvokļa īres līgumu.

Ar apgabaltiesas spriedumu noraidīts pieteicēja pieteikums par pienākuma uzlikšanu pašvaldībai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējam tiktu turpināts sniegt palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā. Apgabaltiesas spriedumā atzīts, ka pašvaldība ir izpildījusi no likuma "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 13. panta pirmās daļas 1. punkta un 13. panta ceturtās daļas 1. punkta "a" apakšpunkta izrietošo pienākumu izīrēt pieteicējam pašvaldībai piederošu dzīvojamo telpu (dzīvokli), tādējādi pašvaldība ir nodrošinājusi pieteicējam neatliekamo palīdzību (izīrējusi dzīvokli), iestājoties ārkārtas apstāklim. Turklāt apgabaltiesas spriedumā secināts, ka pienākuma uzlikšana pašvaldībai izīrēt tai piederošo dzīvokli pieteicējam uz nenoteiktu laiku (turpināt sniegt neatliekamo palīdzību) ir pretrunā šādas palīdzības sniegšanas jēgai un mērķim, kā arī tiesiskajam regulējumam (sk. *apgabaltiesas sprieduma 13.–14. punktu*). Vienlaikus apgabaltiesas spriedumā norādīts, ka pieteicējs ir tiesīgs lūgt pašvaldību turpināt sniegt palīdzību, taču tādā gadījumā pieteicējam *ir pienākums pamatot šādu lūgumu* – norādīt uz apstākļiem, kas liecinātu, ka pieteicējs nav spējīgs nodrošināt sevi ar nepieciešamo dzīvojamo platību (sk. *turpat, 15. punkts*).

[10] Tiesa konstatē, ka pieteicējs 2023. gada 10. maija iesniegumā komisijai norādīja, ka mantiskā stāvokļa dēļ pieteicējs pats nav spējīgs sev nodrošināt dzīvojamo platību, tāpēc, ņemot vērā šo apstākli, lūdza pagarināt dzīvokļa īres līgumu (*lietas 56.-60. lapa*).

No minētā konstatējams, ka pieteicējs vairs neatbilst tai personu kategorijai, kurai pašvaldības dzīvoklis izīrējams likuma "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 13. panta kārtībā, sniedzot neatliekamu palīdzību.

Līdz ar to pieteicēja argumenti par dzīvokļa lietošanas tiesībām un īres maksājumu veikšanu nav ņemami vērā.

Turklāt dzīvokļa īres līgumā pietiekami skaidri bija noteikts līguma beigu termiņš (sk. *apgabaltiesas sprieduma 8. punktu*). Savukārt apstāklim, ka pieteicējs lietojis dzīvojamo telpu un veicis maksājumus par īri un pamatpakalpojumiem, bet izīrētājs tos pieņēmis, nav izšķirošas nozīmes īres tiesisko attiecību konstatācijā, ja strīdus dzīvoklis nav nodots dzīvošanai vispārīgā kārtībā, kā to paredz Dzīvojamo telpu īres likums (iepriekš likums "Par dzīvojamo telpu īri"). Proti, pieteicējs tiesības lietot dzīvokli ieguva sociālās palīdzības veidā, pastāvot noteiktiem apstākļiem, nevis vispārīgā kārtībā,

noslēdzot īres līgumu Dzīvojamo telpu īres likuma (iepriekš likums "Par dzīvojamo telpu īri") izpratnē. Vienlaikus norādāms, ka arī šobrīd spēkā esošā Dzīvojamo telpu īres likuma 9. pants paredz, ka dzīvojamās telpas īres līgums slēdzams uz noteiktu termiņu, un atbilstoši šā likuma 19. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktajam dzīvojamās telpas īres līgums izbeidzas līdz ar tā termiņa izbeigšanos.

Līdz ar to tiesa secina, kā uz to jau tika norādīts apgabaltiesas spriedumā, ka pieteicējam nav no tiesību normām izrietošu tiesību prasīt dzīvokļa īres līguma noslēgšanu uz nenoteiktu laiku, vai citiem vārdiem, turpināt saņemt palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā sociālās palīdzības veidā neierobežotā laika periodā. Tiesības uz sociālo palīdzību dzīvokļa jautājumā nav garantētas visiem, kuri zaudējuši iespējas lietot dzīvojamo telpu vai īpašumu, bet tikai tiem, kuri atbilst tiesību normās (likumā un saistošajos noteikumos) noteiktajiem kritērijiem. Proti, pieteicējam iepriekš sniegtā palīdzība, izīrējot pašvaldības dzīvokli uz laiku, kalpoja tam, lai pieteicējs pats varētu atrisināt dzīvokļa jautājumu (atrast citu dzīvojamo telpu).

No iepriekš minētā izriet, ka neatliekama palīdzības sniegšana nenozīmē, ka pieteicējs šādas tiesības uz to saglabā neierobežoti ilgu laiku. Normas jēga ir sniegt tūlītēju palīdzību, lai pieteicējs, kura iepriekšējā dzīvojamā telpa (vai dzīvojamā māja) cieta ugunsgrēka rezultātā, nepaliek uz ielas. Tās mērķis nav sniegt palīdzību personai, kura kādu citu iemeslu dēļ pati nespēj (vai nevēlas) nodrošināt sevi ar dzīvojamo telpu.

[11] Iesniegumā iestādei pieteicējs bija norādījis uz apstākļiem (pieteicēja mantiskais stāvoklis), kas būtu par pamatu turpināt sniegt pieteicējam palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā (turpināt izīrēt pašvaldības dzīvokli). Pieteikumā uz šādiem apstākļiem pieteicējs nav norādījis, proti, ka pieteicējam ir tiesības lūgt palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā, pastāvot citiem likumā "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" paredzētajiem nosacījumiem.

Ievērojot domes lēmumā ietverto pamatojumu, tiesa secina, ka lietā nav konstatējami priekšnosacījumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai, ar kuru pieteicējs būtu reģistrējams pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvokļa jautājuma risināšanā pirmām kārtām, jo pieteicējs neatbilst nevienam no likuma "Par palīdzību dzīvokļa jautājuma risināšanā" 14. pantā un saistošo noteikumu 14.–21. punktā noteiktajiem personu statusiem (reģistriem), lai pašvaldībai būtu pamats lemt par pieteicēja atzīšanu par tiesīgu saņemt palīdzību. Turklāt arī pats pieteicējs nav norādījis uz apstākļiem, kas būtu par pamatu pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvokļa jautājumu risināšanā, kas atbilstu likumā un saistošajos noteikumos noteiktajiem priekšnosacījumiem.

Tā kā lietā nav izvirzīti argumenti par pieteicēja atbilstību kādai no likumā un saistošo noteikumu norādītajām personu kategorijām, tiesai nav iespējams pievērsties šādu apstākļu vērtējumam (vai pieteicējam pieder kādi īpašumi; kādi ir pieteicēja ienākumi; vai pieteicējs pieder kādai noteiktai sociālai grupai (pensionārs, persona ar invaliditāti, politiski represētais, speciālists u.c.)) attiecībā uz palīdzības sniegšanas iespējām un veidu.

[12] Pastāvot iepriekš konstatētajiem apstākļiem, tiesa secina, ka pieteicēja pieteikums ir nepamatots un noraidāms, jo nepastāv tiesību normās noteiktie priekšnoteikumi pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251. pantu un 289.–291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu turpināts sniegt palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnese S. Ozola